

KOMMUNIKÁCIÓ

I. OLVASÁS

1. *A néma értő olvasás gyakoroltatása a gyorsolvasási technikák alkalmazásával*

- 1.1. publicisztikai szövegek olvasása
- 1.2. ismeretterjesztő szöveg olvasása a könyvről, a nyomtatásról, a nyomdaipari termék-kekről

TÉMAKÖRÖK

A KÖNYV TÖRTÉNETE

Agyagtáblák

Asúrbanipal könyvtára

Előjelek

Közmondások

Mítoszok, eposzok

Enlil és a sárkány

A vízözön

Papirusztekercsek

A Halottak könyve

Ehnaton-himnusz

Az alexandriai könyvtár

A pergamen

A Halotti beszéd

Az Ómagyar Mária-siralom

A papír

A könyvnyomtatás feltalálása

Gutenberg találmánya

Ősnyomtatványok

A Bibliotheca Corviniana

Az első magyar nyomda

Nyomdászat a 16. században

Misztótfalusi Kis Miklós

A klisékészítés kialakulása

Hagyományos nyomtatóeljárások

A síknyomtatás

A mélynyomtatás

Az ofszetnyomtatás

A rotációs gép

A könyvkötészet fejlődése

A könyvkereskedelem alakulása

KÖNYVKÉSZÍTÉS NAPJAINKBAN

A kiadói munka

A kéziratok lektorálása, szerkesztése

A kézirat előkészítése

A tipografálás

A korszó nem lehet szebb, mint a víz! –

– Beszélgetés Szántó Tibor tipográfus

könyvtervezővel

A nyomdabetűk olvashatósága

szócikkolvasás lexikonból, szótárból

1.3. a szokványostól eltérő szedésű szövegfoltok olvasása (katalóguscédula,

1.4. műsor-újság, kérdőív, nyomtatvány)

2. A felkészülés nélküli hangos olvasás gyakoroltatása

2.1. különböző életkorúak által készített, nehezen olvasható kézírásos szövegek olvasása

2.2. hibásan gépelt és nyomdahibás szövegek olvasása

2.3. távirat olvasása

2.4. plakát, hirdetés szövegének olvasása és értelmezése

3. A felolvasás gyakoroltatása

3.1. versolvasás (a művek jegyzékét az IRODALOM c. rész tartalmazza)

3.2. rövid elbeszélések felolvasása

3.3. anekdoták felolvasása

3.4. viccek, humoreszkek felolvasása

3.5. meghívó, hirdetés felolvasása

II. ÍRÁS, ÍRÁSOS KOMMUNIKÁCIÓ

1. Esztétikus, művelt egyéni kézírás kialakítása másolással, diktálással, akaratlagos írással

2. A helyesírás, a helyesírási elemzés és a helyesírási hibajavítás gyakoroltatása

2.1. a helyesírás és a helyesírási elemzés gyakorlása a helyesejtés, valamint a nyelv-tani és a helyesírási ismeretek aktualizálásával

2.1.1. az időtartam jelölése

2.1.1.1. az időtartam jelölése todalék nélküli szavak írásával

2.1.1.2. az időtartam jelölése todalékos szavak írásával

2.1.1.2.1. a magánhangzók a todalékokban

2.1.1.2.1.1. a hosszú magánhangzót tartalmazó szóelemek helyesírása (-ít, -dít, -sít, -ú, -ű, -jú, -jű, -tyú, -tyű, -ttyú, -ttyű, -ból, -ből, -ról, -ről, -tól, -től)

2.1.1.2.1.2. a rövid magánhangzót tartalmazó szóelemek helyesírása (az igeképzőt, határozó-ragot tartalmazó szavak, valamint a névutók és a határozószók -ul, -ül végződése)

2.1.1.2.2.

2.1.1.2.2.1. a mássalhangzók a todalékokban

2.1.1.2.2.2. a -képp, -képpen határozórag helyesírása

2.1.1.2.2.2. a szóvégi magán- és mássalhangzók hatására váltakozást mutató todalékok helyesírása

- 2.1.2. a hangkapcsolati törvényeket tartalmazó szavak elemzése és írása
- 2.1.2.1. az írásban jelölt teljes hasonulást tartalmazó szavak elemzése és írása
- 2.1.2.2. az írásban nem jelölt teljes hasonulást tartalmazó szavak elemzése és írása
- 2.1.2.3. az összeolvadást tartalmazó szavak elemzése és írása
- 2.1.2.4. a részleges hasonulást tartalmazó szavak elemzése és írása
- 2.1.2.5. a mássalhangzó-rövidülést tartalmazó szavak helyesírása
- 2.1.3. a nagybetűk helyesírásának gyakorlása
- 2.1.3.1. a nagybetűk helyesírásának gyakorlása személynevek írásával
- 2.1.3.2. a nagybetűk helyesírásának gyakorlása állatnevek írásával
- 2.1.3.3. a nagybetűk helyesírásának gyakorlása földrajzi nevek írásával
- 2.1.3.4. a nagybetűk helyesírásának gyakorlása könyv- és folyóiratcímek írásával
- 2.1.3.5. a nagybetűk helyesírásának gyakorlása intézménynevek helyesírásával
- 2.1.3.6. a megszólítás
- 2.1.3.7. az útbaigazító feliratok, táblázatok kezdőbetűi
- 2.1.4. az egybeírás és a különírás gyakorlása
- 2.1.4.1. a szóismétlések helyesírásának gyakorlása
- 2.1.4.2. a mellérendelő szókapcsolatok és összetételek helyesírásának gyakorlása
- 2.1.4.3. az ikerszók helyesírásának gyakorlása
- 2.1.4.4. az alárendelő szókapcsolatok és összetételek helyesírásának gyakorlása
- 2.1.4.5. a névutós szó szerkezetek helyesírásának gyakorlása
- 2.1.4.6. az igekötős igék helyesírásának gyakorlása
- 2.1.5. a hagyományos írásmód gyakorlása
- 2.1.5.2. a *j* hang kétféle jelölésének gyakorlása szavak írásával
- 2.2. a helyesírási szabályzat kezelésének gyakorlása
- 2.3. saját szöveg és más által írt szöveg javítása helyesírási szempontból

3. Helyesírási hibák gyűjtése

- 3.1. helyesírási hibák lejegyzése az iskolában található feliratokról, hirdeteményekből
- 3.2. helyesírási hibák gyűjtése nyomtatott könyvekből
- 3.3. hibás feliratok, hirdetések, reklámok gyűjtése

4. Fogalmazás

- 4.1. a fogalmazás segédműveleteinek gyakorlása
- 4.1.1. vázlat készítése írásban
- 4.1.2. a félig kész vagy kész fogalmazás korigálása a tanult helyesírási, nyelvhelyes-ségi, szövegtani, műfaji, formai és kommunikációs szempontok szerint
- 4.2. írásbeli szövegalkotás műfajok és kommunikációs funkciók szerint
- 4.2.1. tájékoztató jellegű szövegek alkotása
- 4.2.1.1. az elbeszélés írásának gyakorlása:
 - a második személy megválasztása;
 - a választott téma leszűkítése címmel;
 - az elbeszélés leírása időrendben;
 - a szerepcsere jelölése párbeszédes formában;
 - az elkészült szöveg javítása a 2. személy beavatottsága, az időrendnek megfelelő mondatrend szempontjából;
 - a témához nem tartozó mondatok törlése;
- 4.2.1.2. a nem megfelelő szavak, szókapcsolatok helyettesítése

- a szubjektív színezetű, mindennapi stílusú leírás gyakorlása:
- a 2. személy megválasztása;
- a választott téma leszűkítése címmel;
- a leírás szempontja(i)nak megválasztása;
- a leírás elkészítése, tárgy, növény, állat, személy, tér megismertetése a 2. személy-lyel;
- a leírás javítása a 2. személy beavatottsága, a leírás szempontjából;
- a témához nem tartozó mondatok törlése;
- 4.2.1.3. a nem megfelelő szavak, szószerkezetek helyettesítése
- a riport tanulása:
- a 2. személy megválasztása;
- a problémák összegyűjtése, a kérdések megfogalmazása a választott témában;
- a riport megfogalmazása;
- a riport javítása a 2. személy beavatottsága, az időrendnek megfelelő mondatrend szerint;
- 4.2.1.4. a felesleges részletek törlése, a nem megfelelő szavak, szószerkezetek helyettesítése
- a jellemzés tanulása:
- a 2. személy megválasztása;
- a megismertetésre kiválasztott irodalmi hős vagy jól ismert személy jellemének bemutatása cselekedetei, magatartása alapján: a jellemzés javítása a 2. személy beavatottsága és a választott szempontnak megfelelő mondatrend szempontjából;
- 4.2.1.5. a felesleges részletek törlése, a nem megfelelő szavak, szószerkezetek helyettesítése
- 4.2.1.6. a könyvismertetés írásának gyakorlása
- 4.2.1.7. a hír, a hirdetés, a meghívó írása
- 4.2.1.8. a nyomtatványkitöltés tanulása: táviratblanketta, utalványok, ki- és bejelentőlapok, ajánlott levélhez tartozó nyomtatvány
- 4.2.2. szócikkek fogalmazása lexikonminták alapján a diáknyelvi szavak köréből gyűjtött szavakhoz
- felhívó, kapcsolatteremtő típusú szöveg alkotása:
- magánlevél írása:
- a levél címzettjének, a 2. személynek a megválasztása;
- a levél tárgyának megválasztása;
- kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és -zárás a levélben;
- a megismertető és az érzelmi elemek aránya, elrendezése a címzettől, a témától és a levélíró mondandójától függően: leíró, elbeszélő, jellemző részletek a levélben;
- a levél hangneme: tárgyilagos, humoros;
- az íráskép mint a levélíró igényességének mutatója;
- a levél javítása a 2. személy lehetséges informáltsága, a témától függő mondatrend, a kapcsolatteremtés és -zárás formája szerint;
- 4.2.3. a felesleges részek törlése, a nem megfelelő szavak, szószerkezetek törlése
- 4.2.4. poétikus-emotív típusú szövegek alkotása: versírás
- 4.2.4.1. metanyelvi szövegek alkotása
- 4.2.4.2. nyelvhelyességi, szövegszerkesztési problémák megfogalmazása szakmai
- 4.3. levél-váltás céljából nyelvi ismeretterjesztő műsorok és folyóiratrovatok
- 4.3.1. számára

- gyűjtött nyelvjárási anyag kommentálása
- 4.3.2. szövegtani és nyelvhelyességi ismeretek tanulása
az alanyváltás hiányának felismerése, valamint a hiányzó alany pótlásának
gyakorlása
- 4.3.3. értelemzavaró egyeztetési hibák (alany-állítmány, utaló névmások) javítása
- 4.3.3.1. szövegrészekben, a tanulók saját fogalmazásában
- 4.3.3.2. előre- és hátrautalás névmásokkal és más anaforikus elemekkel
- 4.3.4. utaló elemek keresése kész szövegrészekben
- 4.3.5. szövegkorrigálás: utaló elemek pótlása vagy javítása hibásan szerkesztett
fogalmazványrészekben
- 4.3.6. a tematikus főnév és a szinonimák alkalmazásának tanulása
- 4.3.7. terjedősség (főleg nyelvi egységek, részletezések) javítása
szövegrészekben, a tanulók saját fogalmazásában
- 4.3.7.1. rosszul elhelyezett tételmondat helyének megkeresése a szövegben, a szöveg
át-szerkesztése
- 4.3.7.2. a szövegkorrigálás tanulása, tekintettel az 1. és a 2. személy közös ismereteire
- 4.3.8. adott mondatok lehetséges előfeltevéseinek megfogalmazása
saját fogalmazás, illetve más gyerekek szövegeinek javítása abból a szempontból,
hogy a 2. személy számára elegendő információt tartalmaz-e a szöveg
a határozott és a határozatlan névelő koherenciateremtő szerepének tanulása
szövegrészek grammatikai elemzésével, valamint a hiányzó névelők
pótlásával